45ste jaar. — Nr 132. Zaterdag 5 November 1898.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, nr 37-39, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :

Drie maal per week **6** franks per jaar.
Twee » » **5** » »
Een » » **4** » »
Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **25** centiemen per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad: **1** fr. den drukregel.

TONGEREN, DEN 5 NOVEMBER 1898.

Van alles wat.

Dinsdag aanstaande zal de parlementaire zittijd beginnen. 't Zal de 15e zijn sedert den triomfantelijken terugkeer der katholieken aan het bewind. Zij regeeren zonder onderbreking sedert 1884 en zij zijn vandaag, na die lange bekleeding van het bewind, ontegenspreekelijk sterker dan bij hunne opkomst.

Zij hebben, zoo op politiek als op economisch terrein, groote hervormingen ingevoerd. Zij hebben de grondwet herzien en het milioen burgers, die zij tot den rang van kiezers hebben verheven, bevestigde hen aan het bewind met eene meerderheid, die zij onder het cijnsstelsel nooit banden bereikt.

Het hangt van hen af, met Gods hulp, hunne positie nogmaals te bevestigen en ze volkomen vast te maken.

***

Het grootste getal dagbladen gaat voort met het bespreken der zaak Dreyfus, waarbij zij eene drift en hardnekkigheid aan den dag leggen, welke de Franschen zelf zonderling moeten vinden.

Die koortsachtige pennetwisten brengen toch zekere hoofden op hol, waaria de ronkende woorden meer weerklink vinden dan goeden redenen.

Eee waalsche werkman had zoolang de Dreyfus bladen gelezen, waarmee men ons land overstroomt, dat voor hem de gevangene van het Duivelseiland niet minder is dan een held, een groot man.

En die werkman zegde luid tot zijne kameraden : « Wanneer Dreyfus terugkomt, wil ik zijne intrede te Parijs zien ; ik zal geerne mijn laatsten cent uitgeven voor die reis. »

Ik vroeg mij af of die man in staat zou geweest zijn een cent uit zijnen zak te geven, om eenen landgenoot in de armoede ter hulp te komen

***

De oneenigheid, in Afrika ontstaan tusschen Engelschen en Franschen, betrekkelijk de bezetting van Fasjoda, zal in der minne worden bijgelegd.

Dit is het advies van diplomaten, die geen belang hebben bij de zaak, en die glimlachen wanneer men hun spreekt over de oorlogstoebereidselen, die in Frankrijk en Engeland gedaan worden.

***

De pestgevallen, te Weenen voorgekomen, ingevolge proefnemingen op dieren herinneren mij een weinig gekend feit, dat over een paar jaren is voorgevallen in een onzer Staats hoogescholen.

Men had er op eene binnenplaats, die eenvoudig met eene afsluiting van planken van den openbaren weg was afgescheiden, het laboratorium ingericht, waar men de smetstof van sommige ziekten, waarvan men de uitwerkselen wilde bestudeeren, aan konijnen inentte.

Op zekeren morgend vond men de afsluiting open en de konijnen verdwenen, gestolen door den een of den anderen strooper.

Het was te vreezen dat zij aan het verbruik zouden worden overgeleverd en er vergiftigingen zouden uit ontstaan. Er werd daarom onmiddelijk een bericht in de dagbladen geplaatst, de koopers waarschuwend om op hunne hoede te zijn.

Men heeft er verder niets meer van vernomen. De plaats, waar de proefnemingen gedaan werden, werd verlaten en het laboratorium in beter voorwaarden ingericht.

DE HUT

VAN

ONKEL TOM

47ste VERVOLG.

Gij moet niet aan zulke zwaarmoedige gedachten toegeven. Zie eens hier, ik heb een beetje voor u gekocht.

— Neen, papa, zegde Eva, het zacht wegdwenende ; bedrieg u zelven niet. Ik ben niet beter, dat weet ik heel wel ; en ik ga heen binnenkort. Ik ben niet zenuwachtig, ik ben niet zwaarmoedig. Als het niet om u en mijne vrienden was, papa, zou ik blijde zijn. Ik wil gaarne gaan, ik verlang om te gaan.

— Maar, lief kind, wat heeft uw hartje zoo treurig gemaakt ? Gij hebt alles gehad wat u maar gegeven kon worden om u gelukkig te maken.

— Ik zou toch liever in den hemel willen zijn, alleen om mijne vrienden zou ik nog gaarne blijven leven. Er zijn vele dingen hier, die mij droevig maken, die mij schrikkelijk voorkomen. Ik zou liever daar willen zijn, maar ik zou u toch niet willen verlaten, het breekt mij het hart bijna.

— Wat maakt u zoo droevig, wat komt u zoo schrikkelijk voor, Eva ?

— Ach, dingen die er gedaan zijn en nog gedurig gedaan worden. Ik ben bedroefd over onze arme slaven ; zij hebben mij lief en zijn goed en vriendelijk voor mij. Ik wenschte, papa, dat zij allen vrij waren.

— Maar, Eva, kind, denkt gij dan niet dat zij het tegenwoordig goed genoeg hebben ?

— Maar o, papa, als u iets gebeuren mocht, wat zou er dan van hen worden ? Er zijn heel weinig menschen, die u gelijken, papa. Oom Alfred gelijkt niet naar u, en mama ook niet ; en denk dan eens aan de rigenaars van die arme oude Prue ! Welke schrikkelijke dingen doet men en kan men doen ! En Eva huiverde.

— Lief kind, gij zijt al te gevoelig. Het spijt mij dat ik u ooit zulke historiën heb laten hooren.

— Ach, papa, dat is het wat mij ontrust. Gij wilt dat ik gelukkig zal zijn, en nooit eenige pijn hebben, en nooit iets lijden, zelfs niets akelige hooren, terwijl andere arme mensch u hun leven lang niets dan pijn en droefheid hebben ; dat schijnt zoo eigenlieveend. Ik behoor zulke dingen te weten, ik behoor er gevoel voor te hebben. Zulke dingen zinken mij altijd in het hart, diep in het hart. Ik heb er over gedacht en weder gedacht. Papa, is er geen middel om alle slaven vrij te maken ?

— Dat is eene moeielijke vraag, liefje. Er is geen twijfel aan of deze staat van zaken is zeer slecht, en vele menschen denken er zoo over, ik zelf insgelijks. Ik zou hartelijk wenschen, dat er geen slaaf in het land was, maar ik weet toch niet wat er aan te doen.

— Papa, gij zijt zulk een goed man, zoo edeldenkend en menschlievend, en gij weet alles op zulk eene innemende manier te zeggen ; zoudt gij niet kunnen rondgaan en beproeven de menschen te overreden om hierin te doen wat recht is ? Als ik dood ben, Papa, dan zult gij aan mij denken en het om mijnentwil doen. Ik zou het doen als ik kon.

— Als gij dood zijt, Eva ? zegde St-Clare met aandoening. O, kind, spreek toch zoo niet. Gij zijt al wat ik op de wereld heb.

— Het kind van die arme onde Prue was ook al wat zij had, en toch moest zij het hooren schreeuwen en kon het niet helpen. Papa, die arme schepsels hebben hunne kinderen lief, als gij mij hebt. O, doe toch iets voor hen. Daar is de arme Mammy, die hare kinderen zoo lief heeft : ik heb haar zien schreien als zij er van sprak. En Tom heeft zijne kinderen ook zoo lief. O, het is schrikkelijk, papa, dat zulke dingen gedurig gebeuren.

— Kom, kom, lieveling, zegde St-Clare troostend ; maak u maar niet bedroefd en spreek maar niet van sterven, en ik wil alles doen wat gij maar verlangt.

— Beloof mij dan, lieve vader, dat Tom zijne vrijheid zal hebben zoodra... zij bleef hier steken en voegde er aarzelend bij : zoodra ik hier vandaan ben.

— Ja, liefje, ik wil alles doen, al wat gij mij maar vragen kunt.

— Lieve papa, zegde Eva, hare gloiende wangen tegen de zijne leggende, hoe wenschte ik dat wij te zamen konden aan !

— Waarheen liefje ?

— Naar het huis van onzen Zaligmaker. Het is daar zoo zoet en vreedzaam, allen hebben elkander daar zoo lief. Het kind sprak onwillekeurig als van eene plaats waar zij dikwijls geweest was. Verlangt gij ook niet te gaan, papa ? zegde zij.

St-Clare drukte haar vaster aan zijne borst, maar zweeg.

— Gij zult eens bij mij komen, zegde het kind op den toon van geruste zekerheid sprekende, en zij dikwijls onwillekeurig aanraam.

— Ik zal u nakomen. Ik zal u niet vergeten, zegde haar vader.

De plechtige avondschemering werd al donkerder en donkerder, terwijl St-Clare daar zag zat met zijne lieveling in de armen. Bij zag de zielvolle oogen niet meer, maar de stem klonk hem als eene geestenstem in de ooren ; en als in een visioen rees in een oogenblik geheel zij n leven voor hem op, de gebeden en gezangen zijner moeder, zijne eigene kinderlijke zucht en streven naar het goede, en tusschen die dagen en dit uur jaren van aardschgezindheid en twijfelmoedigheid, en wat men een onbersispelijk leven noemt. Men kan in een oogenblik veel, zeer veel denken. St-Clare zag en gevoelde veel, maar hij sprak niet ; en toen het donkerder werd, bracht hij zijn kind naar haar slaapkamertje ; en toen zij te bed was geholpen, zond hij de bedienden weg, en hield haar in zijnen arm en zong voor haar tot zij sliep.

VIJF-EN-TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

DE KLEINE EVANGELIST.

Het was zondag namid ag ; St-Clare lag op eene van riet gevlochten bank onder de veranda en rookte eene sigaar. Marie lag op eene sofa, tegenover het venster dat onder de veranda uitkwam, door eene gordijn van doorschijnig gaas tegen den overlast der insekten beschermd, en met een Iraai gebonden gebedenboekje lusteloos in de hand. Zij had dit bij zich omdat het zondag was, en verbeeldde zich dat zij er in gelezen had, hoewel zij slechts het boekje in de hand had.

Ophelia, die na een ig zoeken eene kleine meeting van methodisten in de nabijheid had ontdekt, was met Tom als koetsier en met Eva tot gezelschap daarheen gereden.

— Zeg eens, Augustine, zegde Marie : Ik moet mijn ouden doktor Posey uit de stad laten komen. Ik ben zeker dat ik eene hartkwaal heb.

— Maar wat behoeft gij hem te laten komen ? De doktor die over Eva praktiseert, schijnt zeer bekwaam te zijn.

— Ik zou hem in een kritiek geval niet vertrouwen, antwoordde Marie ; en ik meen wel te mogen zeggen dat het mijne dat wordt. Ik heb er al twee nachten over liggen denken. Ik heb zulk eene akelige pijn en zulk een vreemd gevoel.

— Och, Marie, gij zijt hypocondrisch. Ik geloof het niet dat het eene hartkwaal is.

— Dat gij het niet gelooft kan ik wel denken, en had ik ook wel verwacht, antwoordde Marie. Gij kuet u ongerust genoeg maken als Eva maar hoest of haar het minste scheelt, maar om mij denkt gij nooit.

— Als het u bijzonder plezier doet eene hartkwaal te hebben, welan, doe dan uw best maar om te bewijzen dat gij er eene hebt, zegde St-Clare. Ik had het niet gedacht.

— Wel, ik hoop maar dat het u niet spijten zal als het te laat is, zegde Marie, maar geloof of geloof het niet, mijne droefheid over Eva en de vermoeienissen, die ik voor dat lieve kind van mij heb gevergd, hebben datgene doen ontwikkelen, wat ik reeds lang vermoed had.

Welke vermoeienissen het waren, die Marie bedoelde, zou niet gemakkelijk te zeggen zijn geweest. St-Clare maakte bij zich zelven die aanmerking en bleef toen gevoelloos liggen met rooken, tot er een rijtuig voor de veranda stilhield en Eva en hare tante daaruit stapten.

Miss Ophelia ging altijd naar hare kamer om haren hoed en sjaal te gaan bergen, gelijk hare vaste gewoonte was eer zij nog een woord over iets sprak, terwijl Eva, door haren vader geroepen, op zijne knie kwam zitten en hem een verslag van de preek gaf.

Weldra hoorde men in de kamer van Ophelia, die insgelijks op de veranda uitkwam, eenige luide uitroepingen en daarop eene scherpe bestraffing, tot den een of ander gericht.

— Welk nieuw kattekwaad zou Topsy weer aangericht hebben ? zegde St-Clare. Die opschudding is haar bedrijf, daar wil ik op wedden.

Een oogenblik later kwam Ophelia aan, ten hoogste verbolgen en de schuldige met zich medesleepende.

— Kom hier buiten, zegde hij. Nu wil ik het uwen meester zegge.

— Wat is de zaak ? zegde Augustine.

— De zaak is dat ik met dit kind niet langer wil geplaagd wezen. Het is niet te verdragen ; vleesch en bloed kunnen het niet uitstaan. Daar had ik haar nu opgesloten en een gezang gegeven om van buiten te leeren ; en wat heeft zij nu gedaan ? afgeloerd waar ik mijne sleutels berg, mijn hureel opengedaan, er voering van eenen hoed uitgehaald en die geheel aan stukjes geknipt, om poppejakjes te maken. Ik heb nooit in mijn leven zoo iets gezien

— Ik heb u wel gezegd, nicht, zegde Marie, dat gij wel ondervinden zoudt dat die schepsels niet zonder strengheid kunnen opgebracht worden. Als ik mijn zin nu deed, vervolgde zij, St-Clare verwijtend aanziende, zou ik die meid eens goed laten geeselen ; ik zou haar laten geeselen, dat zij niet meer staan kon.

— Daar twijfel ik niet aan, zegde St-Clare. Spreek mij maar van de zachte heerschappij der vrouw. Ik heb nooit meer dan een half dozijn vrouwen gekend, die niet in staat zouden zijn, om een paar meiden of een meid dood te laten slaan, als zij haren zin mochten doen.

— Ik weet niet hoe gij u nog langer bedenken kunt, St-Clare, hervatte Marie. Nicht is eene verstandige vrouw en zij ziet het nu evengoed als ik.

Ophelia was wel in staat om zich zoo boos te maken als eene goede huishoudster behoort te kunnen doen, en zij had zich over de luttigheid en baldadigheid van het kind zoo kwaad gemaakt als zij maar worden kon ; maar wat Marie voorsloeg was haar toch al te grof en zij voelde zich dadelijk veel minder warm.

— Ik zou het kind voor de geheele wereld zoo niet willen behandelen, zegde zij ; maar het is toch zoo, Augustine, ik weet niet meer wat te doen. Ik heb haar geleerd en geleerd ; ik heb gepraat tot ik er moe van werd, ik heb haar geslagen ; ik heb haar gestraft op alle manieren die ik bedenken kon, en zij is nog juist hetzelfde wat zij in het begin was.

— Kom hier, Topsy, gij kleine meerkat ! zegde St-Clare, het kind roepende.

Topsy kwam. In hare roode ooges flikkerde eene mengeling van vrees en hare gewone koddige dartelheid.

— Waarom gedraagt gij u zoo ? zegde St-Clare, die bijna niet nalaten kon om de uitdrukking van het zwartje gezichtje te lachen.

— Ik geloof dat het aan mijn goddeloos hart ligt, antwoordde Topsy zeer stemmig. Miss Phelia zegt dit.

— Begrijpt gij dan niet hoeveel miss Ophelia voor u gedaan heeft ? Zij zegt dat zij alles gedaan heeft wat zij bedenken kon.

— Och meester, mijn oude meesteres plocht dit ook te zeggen. Zij sloeg mij veel harder, en trok mij bij de haren en beukte mij met mijn hoofd tegen de deur ; maar het deed mij toch geen goed. Ik geloof al trokken zij ieder haartje uit mijn hoofd, het zou mij nog geen goed doen. Zoo goddeloos ben ik. Ik ben niets dan een neger, anders niet.

— Nu, ik zal van haar moeten afzien, zegde Ophelia. Ik kan dien last niet langer hebben.

— Ik zou u toch wel eene vraag willen doen, zegde St-Clare.

— Welke vraag ?

— Wel, als uw Evangelie geene kracht genoeg heeft om een heidensch kind te redden, dat zij geheel onder uwe macht te huis bij u hebt, wat baat het dan om daarmede een paar arme zendelingen te zenden onder duizenden van zulke schepselen ? Ik meen toch dat dit kind aangezien een staatlje tal wezen van wat duizenden heidenen zijn.

Ophelia gaf niet dadelijk antwoord ; en Eva, die dit tooneel tot nog toe stil had aangetien, gaf Topsy zwijgend een teeken om haar te volgen. Op den hoek der veranda was een afgeschoten kamertje van glasramen, waarin St-Clare dikwijls zat te lezen, en het was in dit vertrekje dat Eva met Topsy verdween.

— Wat gaat Eva nu beginnen ? zegde St-Clare. Dat moet ik toch zien.

Hij sloop op de teenen nader en lichtte de gordijnen op, die voor de glazen deur hingen.

(Wordt voortgezet.)

Fastoor Kneipp's gezondheidsleer.

WERK EN OEFENING.

Gelukkig zijn de landslieden die hun werk in de opene lucht mogen verrichten ! Indien zij van hunne kracht en niet veel eischen, zullen zij een lang en gezond leven slijten.

Wat zijn ze integendeel te beklagen de werkers die den gansche dag van licht en lucht verstoken blijven ! Dat ze toch soms buiten in het vrijgaan ademen, dat ze gezond en voedzaam eten gebruiken, en dat de meesters die hen in het werk stellen, zorgen dat hun dagloon toereikend zij om in de behoeften te voorzien van hen en van hun huisgezin.

Voorts zullen zij in het koud water een machtig hulpmiddel vinden om hunne afgematte leden te verfrischen en te verkwikken.

Er bestaan een aantal zittende bedrijven, zooals de schoen- en kleermakersstielen, waarbij de spieren weinig geoefend worden. Vele lieden ook, zooals ambtenaars, geleerden, enz., leggen zich uitsluitend op hoofdwerk toe ; zoodat het meerendeel hunner leden gewoonlijk onwerksaam blijft. Voor dezen is het volstrekt noodig dat het lichaam van tijd tot tijd in beweging worde gebracht.

De *wandeling*, gelijk men ze gewoonlijk begrijpt, volstaat hier niet. Alleen wanneer zij met sneller stap of op eene lustige of stijgende baan geschiedt, wordt zij een heerlijk middel om de krachten te ontwikkelen. Als men wandelt, dient men zich recht te houden, de borst vooruit de handen op den rug gevouwen. Beter nog : houd uwen wandelstok bij de twee uiteinden over uwe leenden. Hebt ge soms de gelegenheid om eens te springen of te loopen, verwaarloos die niet.

Het is geraadzaam onder de wandeling den mond gesloten te houden en langs den neus te ademen. De *longengymnastiek* komt hier opperbest te pas. Ziehier waarin zij bestaat : men blijft staan, ademt langzaam en diep de lucht in, houdt ze eenigen tijd in de longen en ademt ze dan even langzaam uit. De oefening kan verscheidene malen achtervolgens herhaald worden.

Hout zagen, den hof omdelven, enz. zijn ook heilzame verrichtingen voor lieden van zittende bedrijven.

Onder de nuttige oefeningen noemen wij nog : het zwemmen (voor sterke lieden en mits het niet te lang te trekken) en de *kamergymnastiek*. Deze wordt zoo genoemd, omdat al de handelingen die er toe behooren, in de slaapkamer kunnen worden uitgevoerd. Ziehier eenige dier handelingen :

Met vollen arm kringsgewijs zwaaien, zoodat de beschreven kring zoo uitgestrekt mogelijk zij ;

De armen zijdewaarts, omhoogwaarts, omleegwaarts, voorwaarts, achterwaarts, uitsteken en ze weer intrekken ;

Het lichaam voor- en achterwaarts buigen ; het onderlijf blijft hierbij roerloos ;

Plat op den rug gaan liggen met beide handen achter aan het hoofd, en dan, zonder de beenen te bewegen, het bovenlijf oprichten ;

Met ieder been eenen kring beschrijven zoo uitgestrekt mogelijk ;

Met ieder been voorwaarts, achterwaarts, zijdewaarts zwaaien ;

Het been optrekken en dan wederom uitstrekken ;

Op de teenen staande nederhurken, en zich dan wederom rechten.

Alle die beweginzen worden van tien tot dertigmaal achtervolgens uitgevoerd.

Iedereen is overtuigd, meenen wij, van de noodzakelijkheid voor kinderen en jonge lieden van geregelde lichaamsoefeningen. Doch ze mogen niet gevaarlijk noch al te lastig zijn.

Er bestaat tegenwoordig in het onderwijs eene betreurlijke strekking tot het afbreuken der leerlingen door overdadig hoofdwerk. De ouders zouden daar moeten tegen opkomen ten baite van hunnen kinderen welzijn. Dezer gezondheid, immers, wordt daardoor erg gekrenkt ; en wat zullen zij later aanvangen met een geleerd hoofd op een bouwvallig lichaam ?

Landbouw.

OVER DE NOODZAKELIJKHEID DER VERGROOTING VAN DE TARWEOPBRENGST.

In zijne openingsredevoering, uitgesproken in September l. l. bij de vergadering der « Britannische Vereeniging voor den voortgang der wetenschappen » ondersteekt M. William Crookes de kwestie der tarweopbrengst voor de volksvoeding.

Tegenwoordig, zegt hij, bestaat de tarwevelt in de gansche wereld eene oppervlakte van 65 millioen hectaren, welke jaarlijks eene gemiddelde opbrengst van 745 millioen hectolitters, of van 11.5 hectol. per hectare geven. Rekening houdende van de gedurige vermeerdering van bevolking, zal de hoeveelheid voorgebrachte tarwe ras onvoldoende zijn en kan men voorzeggen dat, binnen eene 30 jaren, de tarweopbrengst tot 1174 millioen hectol. zal moeten stijgen, heigeen *een te kort zou geven van 429 millioen hectol.* of van 6.6 hectol. per hectare, tegenwoordig te bouwd.

Daar al de gronden, op verre na niet in staat zijn om, op winstgevende wijze, tarwe voort te brengen, hoe zal men het te kort aanvullen ? Door de huidige gemiddelde opbrengst met 6-6 hectol. per hectare te vermogen, *bij middel van stikstofhoudende mesten*, antwoordt M. Crookes.

Kan deze uitslag in praktijk bekomen worden ? Wij beantwoorden deze vraag zonder aarzelen bevestigend, op voorwaarde nochtans dat de grond genoegzaam voorzien zij van de andere voedende bestanddeelen, phosphoorzuur, potasch, kalk, enz., enz.

In deze voorwaarde, kan men door het redematig gebruik van stikstofhoudende mesten niet alleenlijk deze vermeerdering van opbrengst bekomen, maar ze zelfs merkelijk overtreffen.

M. Crookes onderzoekt vervolgens de voornaamste bronnen van stikstofmesten.

a) De gasfabrieken, welke *zwavelzure ammoniak* voortbrengen, maar in betrekkelijk geringe hoeveelheid, daar zij maar 400,000 tonnen voor gansch Europa beleopt.

b) De *guano* welke gedurende lange jaren een der voornaamste stikstofhoudende mesten geweest is, maar waarvan de liggingen zoodanig uitgeput zijn dat zij niet meer in aanmerking genomen worden.

c) De *teelt der peulgewassen*. Men weet dat de peulgewassen de eigenschap bezit om de stikstof der lucht te verzenzelvigen.

d) De *waters der riooten* onzer groote steden bevatten verbonden stikstof. Ongelukkiglijk bestaat er heden nog geen praktijke wijze om de stikstof erin vervat, op winstgevende wijze te benuttigen.

e) Het eenig bestanddeel dat eene voldoende hoeveelheid samengesteldte stikstof inhoudt, welke, als stikstofmest, op groote schaal kan benuttigd worden, is de *soda nitraat of salpeter van Chili*.

Deze stof bevindt zich in groote massas, in eene enge strook van de vlakte van Tamarugal, gelegen in de Noordelijke gewesten van Chili. Deze liggingen van nitraat hebben eene zeer groote handelswaarde en beloven in het vervolg eene nog onschatbaar grootere waarde te bekomen.

De uitvoer van nitraat van Chili, welke altijd grooier wordt, beloopt tegenwoordig ongeveer 1.200.000 tonnen.

Het zijn deze aanzienlijke liggingen van sodanitraat welke ons grooteijks het middel zullen verschaffen, om het te kort te tarwe, waarvan wij hooger gesproken hebben, te dekken.

Daar, volgens de schatting van M. Crookes, de gemiddelde opbrengst der tarwe slechts 18 hectol. moet bereiken, in plaats van 11.4 hectol. welke de tegenwoordige middelmatige opbrengst is, is het buiten twijfel dat het gebruik van soda-nitraat als meststof toelaat *deze gematigde verhooging* van opbrengst te verwezenlijken en ze zelfs te overtreffen.

Het uitwerksel der soda-nitraat voor de verbetering van opbrengst in tarwe is op praktijke wijze bestuderd geworden door de heeren John Lawes en Henry Gilbert, op hunne proefvelden te Rothamstead. Hetzelfde land, bezaaid met tarwe gedurende 15 achteeen volgende jaren, zonder meststoffen, heeft 10.8 hectol. per hectare voortgebracht. Gedurende de 15 volgende jaren, heeft hetzelfde land, altijd bezaaid met tarwe, maar bemest met 655 kg. soda-nitraat per hectare, gemiddeld 55 hectol. voortgebracht, hetzij eene vermeerdering van 22 hectol. In andere woorden, 28.8 kg. soda-nitraat hebben eene verhooging van 1 hectol. tarwe teweeg gebracht. Dus, wil men den oogst der wereld, per hectare, met 6.6 hectol. verhoogen, moet men jaarlijks aan den grond ongeveer 190 kg. soda-nitraat toedienen.

L. VANDEN BERCK,
Landbouw-Ingenieur.

VEEVERZEKERING van TONGEREN.

Eene VEEVERZEKERING is te Tongeren door den heer Advokaat DELVOIR in de maand Augustus l.l. ingericht geworden.

Deze Maatschappij is geroepen veel goed te doen aan de werkende klas die in het bezit van vee is.

De « *Veeverzekering van Tongeren* » telt reeds meer dan 150 beesten. Alles doet voorzien dat deze Maatschappij, die reeds bloeiend is, met rasse schreden vooruitgang zal doen, want iedere week laten zich nieuwe leden inschrijven.

Men is slechts gehouden, iedere maand, te betalen :

10 *centiemen* per honderd franken der waarde van het vee voor kosten en volle vaarten.

8 *centiemen* per honderd franken voor ossen, stieren en kweek-lingen van rundvee meer dan een jaar oud.

Indien een verzekerd dier komt te sterven, dan krijt de eigenaar de twee derden der waarde van het dier ; deze som wordt door de kas der Veeverzekering uitbetaald.

Soorgelijke Maatschappijen worden met hoorderde jaarlijks in België opgericht.

Verscheidene inwoners onzer stad hebben reeds doel gemaakt van Veeverzekeringen die zich niet tot eene stad of eene gemeente bepaalden, maar die zich uitstrekten tot gansch België of zelfs tot gansch Europa. Deze verzekeringen hebben meestal slechte zaken gedaan. Waarom ? Omdat die Maatschappijen, die zich tot een gansch land uitstrekken, niet genoegzaam toezicht uitoefenen. Die Veeverzekeringen worden te zeer bedrogen, omdat het hun niet mogelijk is genoegzaam toezicht over een gansch land te houden.

Te meer, hoeveel geld wordt door zulke Veeverzekeringen niet uitgegeven, waar de verzekerde niets van heeft ? Hoeveel agenten, hoeveel aandeelhebbers moeten in die Maatschappijen niet betaald worden ? En de beheerder en de administrateurs van zulke Veeverzekeringen kosten ieder verscheidene duizende franken.

Integendeel, in de « *Veeverzekering van Tongeren* » wordt niemand betaald, al de leden van het bestuur oefenen hun ambt **gratis** uit, ook al 't geld der verzekerden gaat terug naar de verzekerden, en niet alleenlijk al hun geld, maar ook nog 't geld welk de Maatschappij van de eereleden, de Staat, de Provincie en de gemeente zal bekomen.

Te meer, het toezicht zal en kan goed ingericht worden omdat de Veeverzekering zich slechts tot eene gemeente uitstrekt. Ook op zulke wijze is de « *Veeverzekering van Tongeren* » verzekerd goed te lukken.

M. Desmaisières,

de achtbare volksvertegenwoordiger van Tongeren, zal op **donderdag 17 November**, dag der foor, in het lokaal der Land- en Tuinbouwmaatschappijen, in het Koffiehuis *Allée Verte*, Kielenstraat te Tongeren, van tien ure tot een, de personen ontvangen die hem verlangen te spreken.

M. H. GIELEN,

de achtbare volksvertegenwoordiger van Tongeren, zal, **alle zondagen,** te beginnen van 13den NOVEMBER *aanstaande*, al degenen die zich tot hem willen wenden, in verhoor ontvangen, te Hoesselt, van **8** tot **11** ure 's morgends.

Bovendien zullen er, in 't vervolg, na vooraf gaand bericht, verscheidene zittingen door hem gehouden worden in de verschillende kantons van het arrondissement.

Buurtspoorwegen.

Verleden zondag heeft, op het stadhuis te Tongeren, eene belangrijke vergadering plaats gehad, ten einde de verlenging van den buurtspoorweg Luik-Wihogne, in rechtstreeksche lijn tot Tongeren te vragen en te bekomen.

M. Polet, provincial raadslid van het kanton Fexhe-Slins, afgevaardigden der gemeentebesturen van Luik, Rocour, Lantin, Jupreille, Wihogne, Freeren, Heure-le-Tixhe en Rutten, hadden zich, ten dien einde, gevoegd bij verscheidene leden van den gemeenteraad van Tongeren.

Allen waren tot akkoord om het groot nut en het dringend belang te erkennen, welke deze verlenging aanbiedt, niet alleen voor de gemeenten tusschen Luik en Tongeren gelegen, maar ook nog voor de gansche provincie Limburg.

De afgevaardigde van Rutten heeft een einde aan het verrichtsel gesteld, uitgevonden door het tongersch gemeenblaadje, en volgens hetwelk de gemeente Rutten, verlegenwoordigd door haren achtbaren burgemeester, M. den Graaf d'Hemricourt de Grunne, pogingen zou aanwenden met het doel de verlenging der lijn Luik-Wihogne te bekomen tot aan de statie van Hamal, waar de nieuwe lijn zich zou verbinden met den buurtspoorweg Tongeren-Fexhe-le-haut-Clocher.

Niet alleen zal de gemeente Rutten nooit tusschenkomen in de kosten van verwezenlijking van zulk ontwerp, die zeer groot zouden zijn, maar nog heeft M. de Graaf d'Hemricourt de Grunne er persoonlijk belang in, dat de lijn niet door zijne eigendommen zou gemaakt worden, maar wel, integendeel, langs den steenweg van Tongeren naar Luik, voor den voornamen ingang van zijn kasteel.

Als besluit, heeft de vergadering MM. Graaf d'Hemricourt de Grunne en Moyers, senators, gelast M. den Minister van Ijzeren wegen te vragen een gehoor te verleenen aan eene afvaardiging samengesteld uit MM. de volksvertegenwoordigers van het arrondissement Tongeren, uit leden der besturen van de belanghebbende gemeenten, uit een lid der Bestendige Deputatie van de provincie Luik, uit provinciale raadsheeren der kantons Tongeren en Fexhe-Slins.

Deze afgevaardigden zullen het groot nut doen uitschijnen der verlenging, in rechtstreeksche lijn, van den buurtspoorweg Luik-Wihogne naar Tongeren. Indien M. de Minister recht aan hunne vraag doet, zullen deze afgevaardigden poginzen aanwenden ten einde te bekomen dat de kapitalen, onderschreven voor het aanleggen van den buurtspoorweg Luik-Wihorne, versmolten worden met die te onderschrijven voor de rechtstreeksche verlenging der lijn tot Tongeren.

NIEUWS
uit de stad en de omstreken

Wij betreuren diep en wij zijn verzekerd dat alle katholieken der stad het eens met ons zullen zijn, om den pennestrijd te betreuren welken zekere bladen van het arrondissement voeren, nopens de benoeming van M. Roberti, als notaris te Mechelen-aan-Maas. Men schildert er den nieuwen notaris al als een politieken tegenstrever en men maakt eene grief aan MM. Graaf de Borchgrave d'Altena, Desmaisières en Gielen hem ondersteund te hebben.

Wij hebben M. Roberti niet te verdedigen tegen het verwijt dat men hem doet en zonder het minste de verdiensten der andere candidaten tot die plaats te willen betwisten, kunnen wij verzekeren dat de nieuwe notaris noch liberaal noch vrij denker maar katholieker is dan velen diergenen die kwaad van hem spreken ; dat hij zeer nauwkeurig zijne godsdienstige plichten vervult en dat hij zich nooit met politiek, ten voordeele der liberalen, gemoeid heeft.

Maar wij betreuren dien pennestrijd omdat, hetzij door onbehendigheid, hetzij door kwade trouw, hij de ergste gevolgen zou kunnen hebben.

Men doet eenen platonieken oproep tot de eendracht en ten zelven tijd werpt men den steen aan onzen senator, M. den Graaf de Borchgrave d'Altena, en aan onze beide volksvertegenwoordigers, MM. Desmaisières en Gielen !

Men wil eene katholieke associatie, doch, daar deze niet tot stand komen kan, zal men zich te vrede stellen met een komiteit van eenige leden, dat hunne gedragslijn zal aantoonen aan onze afgevaardigden in beide kamers, zoo dikwijls er eene stemming te uiten of eene benoeming te doen zijn zal ! Een klein gebiedend mandaatje, niet waar ? Zoo noodig, zullen die politieke strategisten de zelfopoffering zeover brengen tot zichzelven als komiteit uit te roepen !

Wij zullen daar niet verder op aandringen. Degenen die aan onze zijden sedert bijna eene halve eeuw gestreden hebben, weten zeer goed dat het niet door dergelijke middelen is dat zij er in gelukt zijn het glorierijk katholiek vaandel te Tongeren te doen zegevieren.

Hof van Assisen van Limburg.

Lijst der gezworenen voor den zittijd van het vierde kwartaal van 1898, die te Tongeren zal geopend worden, op dinsdag 6 December aanstaande, onder voorzitterschap van M. den Raadsheer Boni.

EFFECTIEVE GEZWORENEN.

1 Jaminé, L. Provinciale bouwkundige en gemeenteraadslid, Hasselt — 2 Goetsbloets, J. L. Bankier, Hasselt — 3 Wets, A. Dokter in wijsbegeerte en letteren, Tongeren — 4 Laerman, A. Leerlooier St-Truiden — 5 Martin E. Gemeente secretaris Mall ée — 6 Réchel H. J. A. Ingenieur, Maaseyck — 7 Daris-Claes J. Eigenaar, Loos — 8 Schoolmeesters, M. Bankier, Maaseyck — 9 Goetsbloets, E. J. Bankier, Hasselt — 10 Van Lindt, A. Burgemeester, Overpelt — 11 Chintinans-Vanderijst, J. Rentenier, Tongeren — 12 Lysens, V. Notaris, Tongeren — 13 Otten, F. A. H. Leeraar, Hasselt — 14 Loodts, H. C. Brambte der bruggen en wegen, Hasselt — 15 Dompas, E. Eigenaar, Alken — 16 Nagels, L. Notaris, Provincial en gemeenteraadslid, St-Truiden — 17 Lickens, J. Cigaren fabrikant, Peer — 18 Willems, H. Nijveraar, Tongeren — 19 Hendel, H. A. Eigenaar, Hasselt — 20 Marsé N. Negociant, St-Truiden — 21 Vanbockrijck C. Oud-Notaris, Horsselt — 22 Hechtermans, P. G. F. Notaris, Munsterbilzen — 23 Jaminé, E. Pachtbesorger, Tongeren — 24 Frankinet Raedscheiders, J. J. Provincial Raadslid, Bitsingen — 25 Michiels, H. Candidaat-Notaris, Hasselt — 26 Tina E. Negociant, Hasselt — 27 Schoé H. Gemeenteraadslid, Maaseyck — 28 Neven, G. Notaris, Tongeren — 29 Neven, A Doctor in de Rechten, Tongeren — 30 Arckens, J. Nijveraar Tongeren.

AANVULLENDE GEZWOORNEN

1 Wasteels, C. Doctor in wetenschappen, Tongeren — 2 Vroonen, E. Negociant, Tongeren — 3 Moens, C. Negociant, Tongeren — 4 Deglas, L. Negociant, Tongeren.

Het parket van Hasselt heeft zich herhaalde malen naar Neerpelt begeven om onderzoek te doen nopens brandgevallen, die in eenige dagen tijds uitbersten, ten huize van eenen hut-houder. De eerste maal verbrande slechts een bed en eenig kleergoed, doch de volgende keeren woedde het vuur heviger, zoodat de derde maal zelfs de schuur en de stallen in asch gelegd werden.

Hengsten keuring. — Wij herinneren dat de keuring der hengsten, bestemd tot de dekking in 1899, is de provincie Limburg zal plaats hebben :

Te Hasselt, aanstaande dinsdag 8 November 1898 en zoo noodig nog 's anderdaags woensdag ;

Te Tongeren, donderdag 10 November en zoo noodig 's anderdaags vrijdag.

De vergaderingen zullen beginnen 's morgens ten 9 uren.

Tongerloo. — Ter gelegenheid der kermis van l. l. zondag, heeft hier een droevig geval plaats gehad. Zondag avond, rond 10 uren, is de genaamde J. V. *dezer* gemeente gansch bewond en buiten kennis op straat gevonden geworden. Niettegenstaande de onmiddelijke zorgen die hem werden torgediend, is zijn toestand nog zeer bedenkelijk.

Een onderzoek is ingesteld en men